

Wilkans Wacław

Data urodzenia: 1867

ksiądz katolicki, działacz społeczny, dziekan chełmiński, członek zwyczajny Towarzystwa Naukowego w Toruniu w l. 1897–1921.

Urodził się we wsi Tuczo (pow. inowrocławski) jako syn Michała i Ludwiki z Załuskich. Ojciec był dzierżawcą majątku Stary Brześć, położonego w powiecie włocławskim na terenie zaboru rosyjskiego. Po ukończeniu Collegium Marianum edukację kontynuował w gimnazjum w Toruniu. Po złożeniu egzaminu dojrzałości wstąpił do Seminarium Duchownego w Pelplinie. Świecenia kapłańskie otrzymał w 1891 r. W l. 1891–1900 był wikariuszem w parafiach kaszubskich i kociewskich w Skarszewach, Lipuszu, Godziszewie, Świętym Wojciechu, Skarlinie, Świeciu i Gowidlinie. Od 1900 r. był proboszczem parafii pw. św. Marii Magdaleny w Łopatkach w pow. wąbrzeskim. W czasie nauki w gimnazjum w Toruniu związany był z działającą na terenie szkoły tajną organizacją samokształceniową Filomatów Pomorskich. W trakcie posługi parafialnej inicjował przedsięwzięcia zmierzające do rozwoju ruchu narodowego. Wspierał działalność towarzystw polskich. Przez władze pruskie postrzegany był jako propagator „wszechpolskiej agitacji”. Działacz kierowanego przez Józefa Kościelskiego stowarzyszenia „Straż”. Propagował rozwój czytelnictwa wśród parafian w ramach działań oddziału Towarzystwa Czytelni Ludowych, delegat TCL na powiat wąbrzeski (1906–1907), skarbnik (1910–1913) i prezes komitetu powiatowego (1913–1918). W listopadzie 1918 r. wybrany delegatem na Sejm Dzielnicowy z terenu Grudziądza. Od 5 sierpnia 1919 r. proboszcz parafii we wsi Wielkie Czyste (pow. chełmiński). Przyczynił się do odbudowy świątyni zniszczonej przez pożar w 1914 r. W l. 1927–1930 sprawował urząd dziekana chełmińskiego. Od 1930 r. na emeryturze; mieszkał w Gołuszycach, Lubawie i domu emerytowanych duchownych w Zamartem, gdzie zmarł i został pochowany.

Literatura:

1. Mross H., *Wilkans Wacław (1867–1940)*, [w:] *Słownik biograficzny kapłanów diecezji chełmińskiej wyświęconych w latach 1821–1920*, Pelplin 1995, s. 358.
2. Mross H., *Wilkans Wacław (1867–1940)*, [w:] *Słownik biograficzny Pomorza Nadwiślańskiego*, t. 4, red. S. Gierszewski, Z. Nowak, Gdańsk 1997, s. 451.
3. Walkusz J., *Duchowieństwo katolickie diecezji chełmińskiej 1918–1948*, Pelplin 1992.

Tomasz Krzemiński